

KOIVISTON viesti

Nro 7 Heinäkuu 2021

Koivistolaisten kotiseutulehti vuodesta 1944 lähtien

Tiijät sie?

Myö oltii päästy justii enne juhannusta 1943 pallaamma Elimäe Isost pappilast Hyttölää yks poikalaps vaa rikkaampan, ko äiti ol hommant isäl lommaa nii, et hää pääs, vissii Leevi kans, (ko Leevi hää osas jo muurata,) korjailemmaa sovas pahast kärsinyttä vanhaa kotitalloo. Nii miekii sit ehin käyvvä ensmäse luoka kansakouluu Loive Sylvi opastuksel Saarepää alakolul. Ja äiti ehti käyvvä hake-mas uuvve kantava lehmä Elimäe Ratulast aikannaa ostetu maho lehmä tilal. (Mie oon siint joskus kertontkii Viesti sivuil runossai ”Mei Mansikki”, jos satutta muistamaa.) Ei oltu ehitty ellää ko nahvtist vuuvve päivät sinisalme rannal, ko jo taas pit lähtee ja jättää kaik taakse, toista kertaa. Taas ol ees kovat ajat mei perreel, niko monel muulkii evakoperreel ympär Suomenieme.

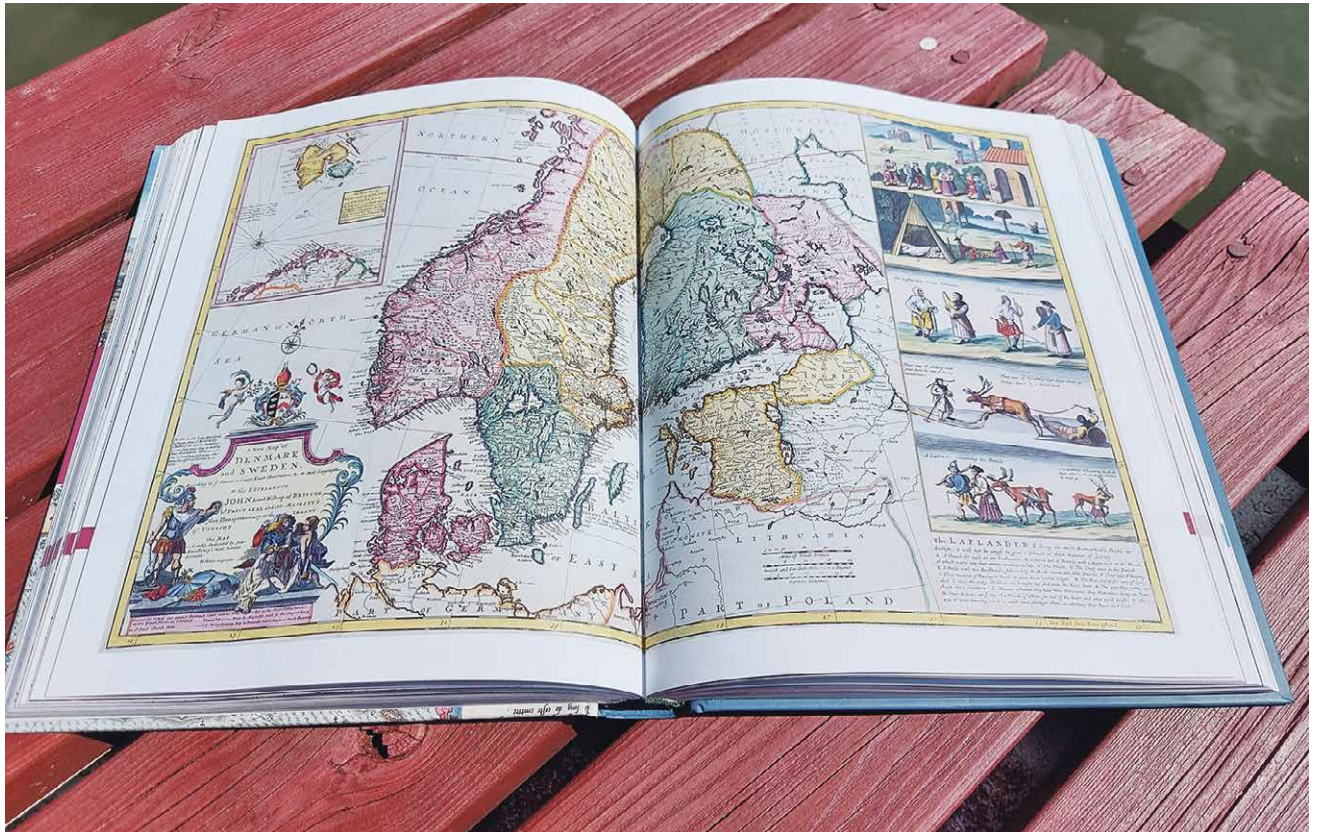
Mut kovat ol ajat Suome valtiolkii. Ol sotakorvaukset, ol Porkkala vuokraus, ol Lapi sota. Moskova välirauha 1944 ehot olliit ankarat. Sotakorvaukset määrättii 600 miljoonaks kultatollariks. Mut sit Taalin halus varmast osottaa Lännel, et Neuvostoliitto ol armahtavaine ja hää puolitti korvaus-summan. Mut ei hää oikiastaa nii tehnt, ko maksu määrättii suoritettavaks vuuvve -38 kultatollari kurssi mukkaa, nii et tosiasiass summa ol etellee se sama 600 miljoonaa. Porkkala tul 50 vuuveks etellise rauhastopikukse Hango 40 vuuvve vuokra-aja tilal, ja ”vuokra-alue turvaks” määrättii Mäkiluovo 12-tuumaste tornitykeil saatto NL kontrolloijja koko Suome hallintokeskusta. Ja Lapi pit saksalaiset joukot ajjaa matkoihiin määräpäivää, syyskuu puolvällii, männes. Ulkominister Molotov ilmotti selvin sanoin, et jollei Suomi siihe itse pysty, ni sit tulloo Puna-armeija ”auttamaa”.

Kovat olliit ajat varsinkii niil herroil, kutka valittii Suome Moskovaa lähetetty rauhavaltuuskuntaa neuvottelemmaa neuvostojojo kans solmittava rauha ehoist. Het tähä alkuu mie heitänkii teil tietäjil ensmäse kysymyksei: 1) kuka jätettii pois tuost ryhmäst, mies, kuka katso, et häne nyt ainaskii ois kuulunt olla mukana? No eellee, 2) kuka valittii valtuuskunna johtajaks ja mil perustel? 3) Kuka valittii mukkaa sev vuoks, ko hää tuns parraite sotatilantee? 4 -5) Ketkä kaks miestä otettii mukkaa valtuuskuntaa ja mitkä seikat vaikuttiit hoi mukkaa tulloo? Sithä Juustilas ylitti rajan syyskuu 7.pvä 1944 viel neljä asjatuntijaa. Mite nuu neuvottelut sujjuuit näil valkuutetuil? Mie voin kyl jo sannoo sen, et enemmä ko neuvotteluist Moskovas ol kyse saneluist - joko sovittaa sillai, ko myö teil ehotettaa, taik sit jatketaa sottaa.

Vaik justii nyt suomalaiset saavat kokkee kovvii aikoi pantemia hallites maailmaa, kalpenoot nää ajat sen rinnal, mitä Suome kansa sai kokkee viel sotimiste jälkeeki, koko kansakunna olemassaolo ko riippu yhe hirmuvaltiaa sanast

Martti Piela

Itämeren tarina

John Nurmisen säätiö on julkaissut upean, Marjo T. Nurmisen kirjoittaman Itämeren tarina, karttojen matkassa keskiajalta nykyaikaan -teoksen. Nurminen on tutkinut vanhoja karttoja ja alueen historiaa ja intoutunut niiden kautta laatimaan eräänlaisen matkaoppaan keskiajalta tähän päivään. Kirja on aikamatka Itämeren maailmaan, tietokirja, joka kertoo, miten kartoilla on vuosisadasta toiseen välitetty tietoa, ohjattu toimintaa ja vaikutettu mielikuviin Itämeren seudusta ja sen rannoilta elävistä ihmisistä. Ja vaikei kirjaa ole mitenkään koivistolaisesta näkökulmasta kirjoitettu, voi kotiseutulasit silmillä tutustua oman Itämeren tarinaan.

Jo kirjan johdannossa kuvataan meren merkitystä historioitsija David Kirbylta poimitussa lainauksessa: ”Euroopan maamassa sijoittuu kahden meren väliin, ja molemmat ovat yhteydessä Atlantin valtameren. Pohjoinen merialue, Itämeri, on seitsemän kertaa pienempi kuin ete-

läinen Välimeri, ja se on kiehtonut eurooppalaisten mielikuvitusta paljon vähemmän. Tervan ja suolasillin hajua ei oikein voi verrata makean suloisen sitruunankukkien tuoksuun. -- Itämeri on siitä huolimatta elintärkeä tekijä alueen talouselämässä eikä ainoastaan rannikon väestölle vaan myös sisämaan asukkaille”.

Merikarttoja Itämeren merenkulkijat alkoivat käyttää suhteellisen myöhään. Ensimmäiset Itämeren aluetta kuvaavat purjehduskartat valmistettiin 1300-luvulla. Ne kuvaavat Välimeren purjehtijoiden käsityksiä Itämeren rannoista sekä alueen tärkeimmistä hansakaupungeista ja kirkollisista keskuksista. Alankomaalaiset kartantekijät tekivät ensimmäiset kompassin kanssa käytettävät merikortit vasta 1500-luvulla. Hollantilaisille Itämeren kauppamerenkulku 1500–1800-luvuilla oli niin tärkeää, että he alkoivat kutsua merta ”kaiken kaupankäynnin äidiksi”.

Itämeri on väylä, joka on sekä yhdistänyt, että erottanut sen rannoilla asuneita ihmisiä ja valtioita. Karttojen kautta on peilattu Itämeren satamapaikkojen satojen vuosien aikajanalla. Keskiaikaiset merenkulun kauppapaikat Viipuri ja Greifswald mainitaan niin vanhoissa kartoissa kuin uusissa. Nord Stream AG:n valmistaman ensimmäisen maakaasuputken karttalin- ja kulkee Venäjän Viipurista Saksan Greifwaldiin.

Itämeri keskiajan kartoilla

Keskiajalla (700–1500) laadittiin karttoja, jotka kertoivat Itämeren ja muun maailman välisestä vuorovaikutuksesta. Skandinaavisten viikinkien käyttämiä paikannimiä ja tietoa heidän kotipaikoistaan päätyi karttoihin 1100-luvulla. Saksalaisen Hansaliiton vaikutuksesta Itämeren rannoille alkoi 1200-luvulla syntyä kaupunkeja ja kaupankäyntiä. Ensimmäinen Skandinaavinen kartta laadittiin 1427.

Yhtään viikinkien piirtämää karttaa ei ole säilynyt näihin päiviin. Riimukivistä ja muista arkeologisista lähteistä on selvinnyt, että skandinaavit olivat taitavia rakentamaan laivoja ja liikkumaan vesistöissä. Ruotsalaisviikinkien eli varjagien reitit itään aina Konstantinopoliin saakka alkoivat Itämeren suurten jokien, mm. Suomenlahden pohjukkaan laskevan Neva-joen suulta. Itään matkanneet viikinkisoturit ja -kauppiaat tunsivat myös pyyntimaista ja turkiksista tunnetun Suomen Hämeen sen ruotsinkielisellä nimellä Tavastland.

Vanhimmassa säilyneessä Itämeren merenkulkijoiden purjehdusohjeessa kuvataan fransiskaanimunkkien käyttämää rannikkoreittiä. Tämä tanskalainen itinraario kulkee Tanskasta Ruotsin rannikkoa pitkin Ahvenanmaalle ja Suomen etelärannikolle ja jatkuu Suomenlahden yli tanskalaisten perustamaan Tallinnaan.

jatkuu sivulla 7

Riikka Salokannel
Päätoimittaja

Tahdon

Tahdon upottaa varpaani Koiviston salmen kuumaan rantahiekkaan. Tahdon vilvoittelemaan rannan aaltoihin ja kilvoittelemaan Hepokivelle ja takaisin. Tahdon laulaa matkabussissa kaikki tutu reissuviisut ja korkata myöhästymisshamppanjat. Tahdon tarinoida vanhoista ja menneistä uudelleen ja uudelleen. Tahdon hiljentyä kirkkonportailla ja purjeen äärellä. Tahdon käydä tervehdyskäynnillä hautausmailla. Tahdon kerätä neilikan siemeniä kotipihan tuomisiksi. Tahdon ostaa tuliaisiksi valkosipulia ja pellavaa ja harjoja. Tahdon kotiseutumatkalle Koivistolle.

Tahtoisin tehdä veneretken saarille. Tahtoisin kuulla uusia juttuja vanhoista ajoista. Tahtoisin kastaa Koivistokasteella ensikertalaisia. Tahtoisin valvoa aamuyön tunneille tarinoiden. Tahtoisin tavata reissututut ja tutustua paikallisiin. Tahtoisin koronan menevän ohi ja tahtoisin matkustelun taas olevan mahdollista ja turvallista.

Miten syytänkään koronaa tästä elämästä lannistaneesta vuodesta. Miten koen, että korona on estänyt elämästä, pakottanut eristyksiin ja sisätiloihin. Vaatinut passivoitumaan television ääreen napostelukulho kädessä. Miten paljon meiltä vaaditaan uhrautumista, että pidettäisiin turvavälit ja maskit, suojattaisiin ikäihmiset ja riskiryhmät, otettaisiin rokotukset, vaikkei itse riskiryhmiin kuuluttaisi, mutta niiden toisten takia.

Mitenkä hän, joka ei olisi tahtonut jättää kotiaan? Tai hän, joka ei olisi tahtonut päätyä Koiviston kirkkomaan sankarihautoihin? Tai hän, joka joutui aloittamaan kaiken alusta, tyhjältä, orpona? Mitenkä olikaan heidän tahtonsa laita? Kuunteliko heidän toiveitaan kukaan ja jos vaikka kuunteli, niin toteutuivatko ne? Saiko hän sanottua tahdon, ennen mustareunaisen kirjeen saapumista?

Hartaast'

Lakata ja levätä

Kaisa Koivula

Raamatussa meille kerrotaan, että luotuaan taivaan ja maan ja todettuaan ne hyväksi, Jumala lepäsi työstään, jota oli tehnyt. Kerrotaan myös, että Jumala siunasi seitsemännen päivän ja pyhitti sen, koska silloin hän lepäsi kaikesta luomistyöstään. (1 Moos 2:2,3). Tämä on kiinnostava seikka, koska ei kaikeksi Jumala ollut väsynyt tarvitukseen lepoa? Luomistyöstänsä hän kuitenkin lakkasi ja teki seitsemäntenä päivänä jotain muuta.

Kiinnostavaa on myös se, että hän siunasi seitsemännen päivän. Kaikeksi meille ihmisille, jotka laskemme aikaa. Mekin siis tarvitsimme työstä lakkaamisen päivää jo ennen syntiä lankeemusta. Jo ennen kuin aloimme väsyä ja uupua.

Kun sitten kaikki meni pieleen (=syntiä lankeemus) ja aloimme tarvita käskyjä tajutaksemme, miten elää, lepopäivän vietostakin piti antaa käsky: ”Muista pyhitää lepopäivä. Kuusi päivää tee työtä ja toimita kaikki askareesi; mutta seitsemäs päivä on Herran, sinun Jumalasi, sapatti (=lakata, lopettaa, levätä); silloin älä mitään askareita toimita, älä sinä älköönkä sinun poikasi tai tyttäresi, sinun palvelijasi tai palvelijattaresi tai juhtasi älköönkä muukalaisesi, joka sinun porteissasi on. Sillä kuutena päivänä Herra teki taivaan ja maan ja meren ja kaikki, mitä niissä on, mutta seitsemäntenä päivänä hän lepäsi; sen tähden Herra siunasi lepopäivän ja pyhitti sen.” (2 Moos 20:8-11.) Lepopäivän tarve selitetään sillä, että Jumala lakkasi tekemästä työtä; ei esim. sillä, että uupumusherkkyytemme vuoksi tarvitsemme lepoa. Vaikka sekin on syntiä lankeemuksen jälkeen totta.

Nykyään stressaannumme, väsymme ja uuvumme. Monen on vaikea antaa itselleen lupaa lepoon. Pohdimme työasioita iltaisin. Kun etätyöpäivän aikana ei ole saanut kunnolla keskittyä työtehtäviin, moni paikkaa iltaisiin ja viikonloppuina. Kun lopulta on heti vapaata, ei tiedä, mitä tekisi ja kuinka nauttisi työn tekemättömyydestä ilman sisäistä hoputtajaa. Voi olla pelottavaa olla vapaalla, kun kuitenkin voisi vielä jotain tehdä. Emme oikein edes tiedä, millaista olisi palauttava vapaa-ajan vietto.

Luen luomiskertomusta niin, että meidät on luotu rytmiä ja vaihtelua tarvitseviksi. Jos Jumalakin lakkasi luomistyöstänsä (vaikka häntä ei väsyttänyt), kaipeamme me Jumalan kuvakin varmasti työstä lakkaamista: rytmiä, päivien vaihtelua. Sitä että yhden päivän merkitys on eri kuin toisten päivien. Olemme kuin moottorikelkan moottoreita: luotu vaihtelevaa kuormitusta varten, ylä- ja alamäkeen, hiljaiseen ja

kovaan vauhtiin. Vaikka varmasti väsymisessämme osatekijänä on yrityksemme itse varmistaa oma turvallisuutemme jatkuvalla työnteolla, uskon, että osa on sitä, että kerta kaikkiaan tarvitsemme säännöllisesti jotain muuta.

On mielenkiintoista miettiä, mitä Jumala teki seitsemäntenä päivänä. Mitä Jumala tekee, kun hän on lakannut luomistyöstänsä? Eihän sitä tietenkään

voi tavoittaa, ei minun henkeni yllä Jumalan vapaa- päivään. Jotain tulee kuitenkin mieleen. Hän ei siis tuolloin luonut uusia maailmoja. Kerrotaan, että hän pystyi käyskentelemään luomassaan puutarhassa (1 Moos 3:8). Ehkä hän käyskenteli siellä nauttimassa kaikesta hyvästä, jota oli tehnyt. Raamatun kertomusten mukaan hän näyttää luomisen lisäksi olevan kiinnostunut myös vuorovaikutuksesta erilaisten henkilöiden kanssa. Ehkä hän vietti aikaa itsensä kanssa: Isä, Poika ja Pyhä Henki keskenään. Ehkä hän seurusteli myös ihmisen kanssa, kun ihminen vielä luomisen puutarhassa kuunteli Jumalaa. Ehkä hän vain oli toisten henkilöiden kanssa. Hänhän ilmoittaa nimekseen ”Minä olen” (2 Moos 3:14).

Jotain tällaista me, Jumalan kuvat, voisimme tehdä. Hyväksyä, että olemme rytmisiä. Että tarvitsemme erilaisia viikonpäiviä, vapaata, lomaa, juhlaa. Ottaa hyvällä omalla tunnolla vastaan levon mahdollisuuden. Miettiä, mistä lakata ja mihin muuhun ryhtyä. Ehkä johonkin toisenlaiseen puuhaan, kuin mitä arkisin teemme? Ehkä kauneudesta tai luonnosta nauttimiseen? Käyskentelyyn illan siimeksessä? Ehkä pysähtymiseen ja olemiseen? Ehkä seurusteluun toistemme kanssa? Ja Jumalan kanssa?

Pyhänsormikkaat kädessä ei voi tehdä mitään, koska valkeisiin sormiin tarttuu likaa kaikesta ja tupsut jäävät kiinni joka paikkaan.”

KOIVISTON viesti

ISSN 0780-1289

KUSTANTAJA:

Suomen Koivisto-Seura r.y.

Jäsenlehti. Ilmestyy kerran kuukaudessa, kuun 20. päivänä.

Lehteen tarkoitettun

ilmoitusmateriaalin tulee olla

toimituksessa viimeistään lehden

ilmestymistä edeltävän kuun lopussa.

Toimitus ei vastaa sille lähetetystä materiaalista. Lehden vastuu ilmoituksista rajoittuu ilmoitushintaan.

Kirjoittajat vastaavat tekstien sisällön oikeellisuudesta ja toimittamiensa kuvien käyttöoikeuksista.

Toimitus voi tarvittaessa lyhentää tai muokata sille toimitettua aineistoa.

Liikeilmoitukset 50 snt/ppm

Kuolinilmoitukset 34 snt/ppm

Aineisto mieluiten digitaalisena:

studio@ramitoivonen.fi

Muussa tapauksessa aineistot toimitetaan osoitteeseen:

Koiviston Viesti,

Riihelänkatu 28, 15810 Lahti

Aineisto palautetaan vain jos mukana

on postimerkillä varustettu

palautuskuori osoitteeseen.

Koiviston Viesti toimitus, 0400 780 398

Jäsenasiat, tilaukset, osoite- ym. muutokset:

Aina kirjallisena, mieluiten

sähköpostitse Koivisto-Seura ry:n

varapuheenjohtajalle

katarina.hovi@gmail.com

Tilauksia ei tarvitse uusua.

Seuran jäsenmaksu 39 e, sisältää

vuoden jäsenlehdet.

Jäsenlehdien postituksesta Pohjois-

maitiin veloitetaan +3 e/vuosi ja

muualle Eurooppaan +8 e/vuosi.

Pankkiyhteys:

Nordea FI46 1091 3000 3058 80

Päätoimittaja

Riikka Salokannel, 044 231 2422

koiviston.viesti@gmail.com

Kuvatoimitus ja taitto

Rami Toivonen, 0400 780 398

72. KOIVISTO-JUHLAT
sunnuntaina 19.9.2021

Mäntsälän suurlavalla

Suomen Koivisto-Seura ry

72.

Koivisto-juhlat

Järjestetään yksipäiväisinä, koronapandemian salliessa sunnuntaina 19.9.2021 Mäntsälän suurlavalla, Maisalantie 7, Mäntsälä

Ohjelmassa suunnitteilla:

Haastelua ja tapaamisia pitkästä aikaa
Koivisto-tori ja arpajaiset,
Näyttelyt

Ruokailuna karjalan paistia

Ohjelmallinen pääjuhla

Kyläkynttilöiden sytyttäminen
Vuoden Koivistolaisen -valinta

Koivistolaisten kirkopyhä sunnuntai-aamuna jumalanpalvelus Mäntsälän kirkossa. Perinteistä Muistojen iltaa ei järjestetä.

Sukuseurat huomio: Suku- ja kyläkokouksia ei tänävuonna järjestetä Koiviston-juhlien yhteydessä.

Elokuun Koiviston Viestissä asia varmistetaan ja kerrotaan tarkemmin mm. juhlapaikasta ja ohjelmasta.

Tiedustelut:

Jukka Ratia 0500 978 206
jukka.ratia@elisanet.fi

– Puheenjohtajalt' itseltää –

Koiviston kuulumisia

Travelhitin johtaja Svetlana Gråhn kävi Koivistolla ja kuvasi videon, jossa museon johtaja Irina Kolotova kertoo kirkon entisöintisuunnitelmista ja eri asiantuntijoiden tekemistä selvityksistä. Kiitos Svetlanalle videosta ja tulkkauksesta.

Entisöinnin ensimmäisen vaiheen tavoitteena on saada kirkko näyttämään sellaiselta kuin se oli vihkimishetkellä v. 1904 ilman urkuja ja lasimaalausta.

Mm. ylimääräinen seinä kirkkosalin etuosasta puretaan kuten myös nykyinen katto. Konserttialiin tulee 350 istuinpaikkaa. Istuinpenkit tulevat olemaan saman näköiset kuin alun perin olleet.

Ilmastointia on tutkittu laajasti. Vanhat uunilukot on löydetty ja selvitetään, voidaanko niitä hyödyntää kirkon ilmastoinnissa.

Kaikki sisäseinät on tutkittu. Seinien pinnasta löytynyt sieni on suuri ongelma. Lattiaa, joka on alkuperäinen, on myös avattu. Kirkon ullakolla näkyvät entiset värit parhaiten.

Kaikki kirkon vanhat ovet ovat säilyneet ja ne entisöidään. On löydetty myös erikoinen ovi, joka johti sakastiin. Siitä aukeaa kolmionmuotoinen osa, joka on myös säilynyt hyvin. Kirkon ulko-ovien sisäpuolen kahvat on löydetty ja myös saarnatuolin portaat. Katon kaarien maalaukset tullaan entisöimään.

Kirkkosaliin johtaneen oven päältä on löydetty teksti: *Sinun sanasi on minun jalkaini kynttilä, Walkeus on minun teilläni.* Ps. 119:105. Saman oven yläpuolelta ja seinältä on löydetty myös koristekuvio. Nämä aiotaan ottaa esiin.

Vasemmalla alttaria ollut Anna Stenbäckin maalaama laaja fresko *Ehtoollisen asettaminen* oli maalattu piiloon.

Entisöintiä varten kerätään kaikkea mahdollista tietoa. Jos löytyy kuvia, jossa fresko ja taulu *Jeesus Getsemanessa* näkyvät kokonaan, ottakaa minuun yhteyttä.

Kirkossa järjestetään turisteille kierroksia, jossa esitellään entisöintisuunnitelmia.

Olen myös omalta osaltani yrittänyt auttaa vastaamalla Svetlana Kolotovan minulle esittämiin kysymyksiin mm. kirkossa olleista seinäkirjoituksista ja Jeesus Getsemanessa -taulun kohtalosta. Tietolähteenäni on ollut kirja Koivisto, K. W. Hoppu ja Erkki Kansanaho ja arkistossani ovat kirkon vanhat sisäkuvat, joiden kopiot olen myös lähettänyt entisöinnin avuksi. Josef Stenbäckin tekemät kirkon piirustukset olen jo aiemmin toimittanut digitoituina kirkkomuseoon.

Eija Tuominen

Rakkaamme

Rauha Vappu RAUTANEN

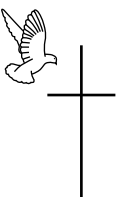
o.s. Kurki

s. 18.12.1927 Viipuri
k. 26.5.2021 Espoo

*Kertokaa Karjalaan liitävät linnut kumpuni kukilta kuiskausta tää.
Vaikka polkuni kaus kotoa kulki Karjalan sineen sieluni jää.*

Rakkauksella muistaen
**Outi ja Heikki
Lauri perheineen
Emilia perheineen
sukulaiset ja ystävät**

Rakkaamme on siunattu ja saatettu haudan lepoon 19.6.2021 läheisten läsnäollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

Rakkaamme

Pirkko Liisa HEINO

s. 28.4.1942 Tampere
k. 24.5.2021 Tampere

*Kotiin valkeaan uuteen viimeinen venhe vie.
Lempeään hiljaisuuteen kulkijan päättyy tie.*

Pirkkoa muistaen
**Sukulaiset
Ystävät**

Pirkko siunattiin 17.7.2021 läheisten läsnä ollessa.
Uurna lasketaan Kurun Tammikankaalle sukhautaan.

Suomen
Koivisto-Seura ry
Perustettu 1948

Toimii koivistolaisten yhdyssiteenä
- järjestää kotiseututilaisuuksia
- harjoittaa julkaisu toimintaa
- suorittaa kotiseutukulttuuriin liittyvää kokoamista ja tallentamista.

www.koivistolaiset.net

Puheenjohtaja, Eija Tuominen
Rauhankatu 14 a B 16, 20100 Turku
0400 244 290, tuominee@gmail.com
Varapuheenjohtaja, jäsenasiat:
Katarina Hovi
Kavallinpelto 6, 02710 Espoo
050 482 1240, katarina.hovi@gmail.com
Sihteeri, Jorma Kallonen,
Koivukuja 23, 21530 Paimio
p. 0400 834 723, jorma.kallonen@nic.fi
Taloudenhoito,
Karjalan Tilikeskus/Patrikainen

Ratakatu 47, 53100 Lappeenranta
p. 05 544 8850
Perinnetoimikunta, Jorma Simola pj.
Proomukatu 6 A 14, 15140 Lahti
p. 040 564 9341
Taidetoimikunta, Marke Hongisto pj.
Halkaisijantie 4 E 46, 00980 Helsinki
p. 050 539 8693, mhongist@gmail.com
Johtokunta:
Matti Agge, Parainen. 040 536 7701
varajäsen Hanna Silfver, Kaarina

Ritva Ratia-Ahtiainen Lahti. 044 377 7201
varajäsen Raila Hiltunen, Mäntsälä
Jorma Jack, Kotka. 050 061 9482
varajäsen Maarit Raninen, Lammi
Esko Kaukiainen, Tuusula. 0400 800 752
varajäsen Katariina Aaltonen, Espoo
Jukka Ratia, Mäntsälä. 050 097 8206
varajäsen Jorma Simola, Lahti
Tiina Torkkeli-Pitkäranta, Kemiö. 045 126
6286, varajäsen Leea Helkiö, Salo
Riikka Salokannel, Lahti. 044 231 2422
varajäsen Tuula Ruskeepää, Pornainen

Hannu Seppinen, Turku. 040 703 1244
varajäsen Tuula Agge, Parainen
Koivisto-säätiö:
Hallituksen pj. Veli Sainio,
050 505 6676, veli.sainio@kolumbus.fi
Hallituksen varapj. Sari Piela,
050 431 2564, sari.piela@gmail.com.
Asiamies Anne Markkanen,
0400 687 717, koivistosaaatio@gmail.com

Kertomus Eino Uno Ratian perheen elämästä Suomessa ja maailmalla.

Haaveilee Koivistosta

osa 3

Kertomuksen on koonnut ja kirjoittanut Martin Ratia, Vietnam.

Uusi asunto Higher Bebingtonista

Englanti keskittyi vielä jälleerakentamiseen, kun toinen maailmansota jatkui. Eino oli ollut asuntojen jonotuslistalla asuen jo monta vuotta tilapäisasunnossa Carlett Parkissa, kun hän vihdoinkin sai vuokra-asunnon uudelleen rakennetusta Brackenwoodin asuntoalueelta, Higher Bebingtonista. Uudessa asunnossa oli etu- ja takapiha ja se oli tiilestä tehty paritalo, jossa oli kolme makuuhuonetta. Uusi talo oli toivottu ja odotettu. Talo oli aivan erilainen kuin Charlett Parkin mökki tai pieni mökki Humaljoen rannalla. Lahja ja Martin olivat innoissaan! Brackenwoodin talo oli vain lyhyen bussimatkan päässä Glon ja Jackin kodista New Ferrystä. Tämän seurauksena Eino ja lapset sekä Pearl siskon Glon per-

Ferryn väliä koulujen loma-aikoina varmistaakseen, että lapsilla oli kaikki hyvin. ”Ne olivat vaikeita aikoja kaikille,” Patsy muisteli, ”mutta meidän perään katsottiin ja meillä oli todella hauskaa.”

Lahja ja Martin kotiutuivat hyvin Brackenwoodiin. Molemmat lapset hyväksyttiin Wirralin kouluun ja he saivat paljon uusia ystäviä. Perhe oli jättänyt suurimman osan huonekaluistaan Charlett Parkin tilapäisasuntoon, joten Eino käytti taas puusepän taitojaan. Hän rakensi vajan takapihalle, joka oli täynnä työkaluja, kuten esimerkiksi ruuvipuristin ja sorvi. Eino vietti vajasissa monia päiviä valmistaessaan huonekaluja uuteen kotiin. Muistellessaan tätä aikaa myöhemmin, Lahja kertoi ystävilleen: ”Silloin kun emme löytäneet isäämme, menimme takapihalle ja siellä hän aina oli,

vajasissa rakentamassa lisää huonekaluja.”

Eino oli opetellut, kuinka tehdään vahvat ”köysikengät” leittämällä lankaa ja ompelemalla kenkämällä käsin. Sandaalit olivat hyvin käytännölliset niin ulko- kuin sisäkäyttöön. Martinilla oli omat punaiset lempisandaalit, joita hän käytti koulun jälkeen melkein joka päivä.

Num oli edelleen isossa roolissa Lahjan ja Martinin elämässä, huolehtien lapsista monin eri tavoin. Kohokohta oli viikonlopun linja-automatkat ”nuoren Arthurin”, hänen vaimonsa Ritan ja heidän poikansa Frankin luokse Wallaseyhin, jossa lapset leikkivät aina hyvällä ilmalla rannalla. Num vei lapsia pyhäkouluun New Ferryn, jonka jälkeen he menivät tien toiselle puolelle isoisän painotaloon. Vanhan Arthurin painota-

lo oli täynnä metallisia kirjaimia ja musteita, jotka pitivät lapset ”työn touhussa” tuntien ajan. Martin piti erityisesti kirjojen ja lehtien painatuksen auttamisesta ja niinpä äidinkielestä tuli hänen lempiaineensa koulussa.

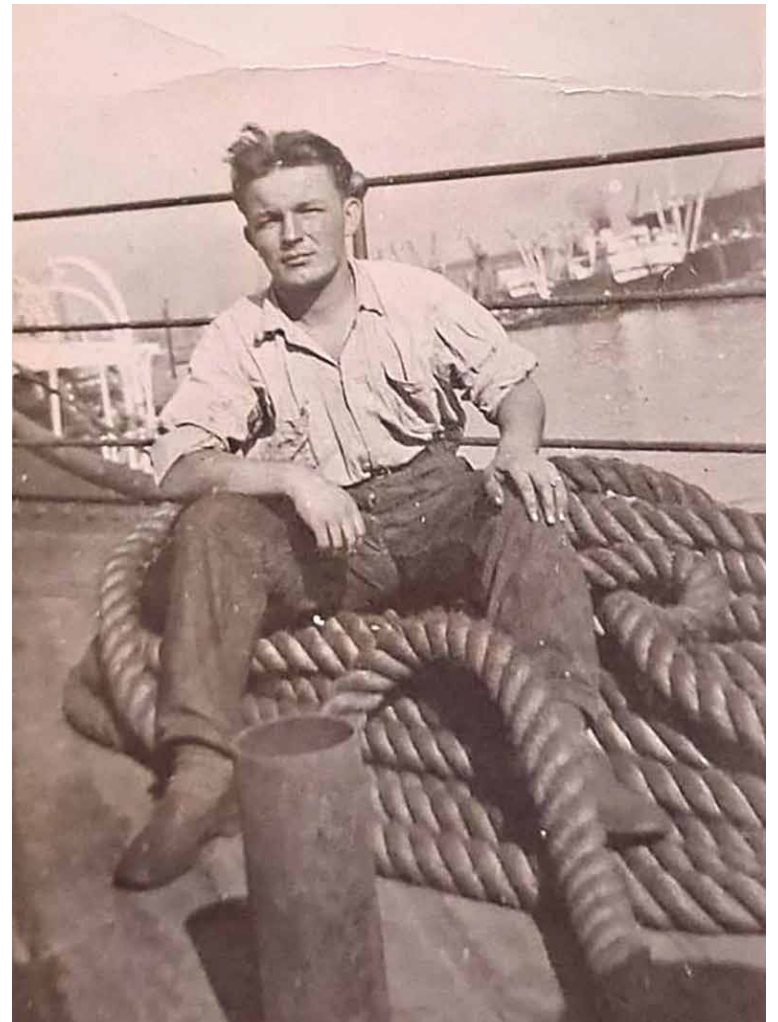
Hyviä uutisia Britannian uudelleen rakentamiselle oli se, että merellä työskennelleillä miehillä, kuten Einolla, oli paljon kokemusta takiloinnista laivojen mastoihin kiipeämisen myötä. Näille taidoille oli kova kysyntä sodan jälkeen. Tämän johdosta Eino sai

uuden työn takilatyöntekijöiden esimiehenä Shell-yhtiön öljyjalostamolla Ellesmere Portissa. Uusi työ oli ylennys Einolle, mutta työmatka piteni kaksinkertaiseksi. Niinpä hän antoi polkupyöränsä Martinille ja osti itselleen moottoripyörän. Yli kymmenen vuotta myöhemmin hän ajoi vielä samalla moottoripyörällä satoja kilometrejä Martinin armeijan valmistujaisjuhlaan Devonin ja vielä takaisin Brackenwoodiin.

Jatkuu

Lahja ja Martin pääsivät viimein muuttamaan uuteen kotiin Higher Bebingtoniin.

Merimies Eino Ratia 1930-luvulla.

he vierailivat jatkuvasti toistensa luona.

Eino työskenteli edelleen jokiluotsina Merseyjoella ja pyrki joka päivä pääsemään lounasajaksi New Ferryn. Martinin ystävät tarjoutuivat usein auttamaan Einon voileipiä viemässä joen rantaan, jotta he pääsisivät veneajelulle Einon pitäessä samalla lounastaukoa. Eino sanoi myöhemmin nauttineen New Ferryn lounastauoista, sillä ne muistuttivat häntä nuoruusvuosista Humaljoen rannoilla.

Pearlin siskon lapsi Patsy muistaa myös kuinka Num kulki edestakaisin Brackenwoodin ja New

Eino ja Annie.

Eino ja Martin Ratia vuonna 1965 Higher Bebingtonissa (lähellä Liverpoolia.)

Kertomus Eino Uno Ratian perheen elämästä Suomessa ja maailmalla.

Haaveilee Koivistosta

osa 4

Kertomuksen on koonnut ja kirjoittanut Martin Ratia, Vietnam.

Pää ei huimannut korkealla eikä ylösalaisin

Einon entinen työkaveri kertoi, kuinka Eino oli legenda rakennusalalla. Hän oli tunnettu massiivisen puominosturin rakentamisesta ja purkamisesta, jota tarvittiin erittäin suurten ja erikoisten laitteiden nostamiseen öljyjalostamolla. Se oli tärkeä projekti, joka vaati erityistä taitavuutta ja sitkeää luonnetta. Eino teki työn juuri niin kuin oli edellytetty. Einon entinen naapuri muistaa huvittavan takilointiin liittyvän tapahtuman vuosia myöhemmin. ”Eino oli naapuritalon katolla Brackewoodissa,” hän selitti. Ohikulkijat pysähtyivät kysymään tarvitseeko hän apua, mutta Eino lähetti heidät pois ja viimein kiipesi alas. Kun häneltä kysyttiin, että miksi hän oli ollut katolla, vastaus oli, ”talossa oli vuotavat kattotiilet, joten minä korjasin ne.” Tuohon aikaan Eino oli jo 80-vuotias, mutta vuosien kokemus takiloimisesta korkeuksissa, kuin naapurin talon katolla, ei pelottanut häntä ollenkaan. Eino oli laajalti tunnettu rakennusalalla hänen rautaisista hermoistaan, mutta myös kultaisesta sydämeästään.

Glynisin isä Jack (Pearlin siskon mies) oli valitettavasti menehtynyt kaksi vuotta ennen Glynisin suunniteltuja häitä. Glynis päätti pyytää Einoa saattamaan hänet alttarille. Eino suostui heti ilman kysymyksiäkään. Selittäessään tilannetta myöhemmin Glynis sanoi, ”Eino oli minulle lähin miespuolinen henkilö isän jälkeen ja hän oli ollut isäni paras ystävä. Niinpä se vaikutti luonnolliselta, että hän luovuttaisi minut alttarilla, ja hän teki sen ylpeänä.” ”Eino oli rakastettava mies ja me kaikki ihailimme häntä.”

Samoihin aikoihin kauppalaivoissa työskentely ”vihamielisissä vesistöissä” toisen maailmansodan aikaan, tunnustettiin etulinjan palveluksi. Yksi Einon ylpein hetki oli hänen saadessa sotakunniamerkkejä, kuten 1939-1945 Star (Englannin kanaali) ja Atlantic Star. Tunnustukset pätevästi hänet Britannian kuninkaallisen legioonan jäseneksi, jossa hän tuli todella suosituksi. Hän nautti käynneistä legioonan klubilla perjantai-ilta-päivisin muutaman drinkin, tikanheiton (Darts) ja ystävien kanssa jutustelun kera. Lahjan tytär Tracey muistaa tarinan klubilta kun Eino oli 85-vuotias. Eino joi vis-

kiä päällään seisoen seinää vasten. Kun kysyttiin miksi hän teki näin, vastaus oli naurahtaan: ”Näytän vain nuorille, että pystyn edelleen samaan kuin he.” Einosta tuli kunniotettu jäsen Darts-joukkueessa ja häntä kutsuttiin hellyyttävästi nimellä ”Eddie”, koska joukkuekaverit olivat huolissaan, että he eivät osaa lausua hyvän ystävän nimeä oikein.

Perhe kasvaa uudelleen

1954 Eino meni naimisiin leski Annie Corfen kanssa. Annien oli kolme aikuista lasta, joista kaksi oli jo naimisissa. Annien tuli Lahjan ja Martinin äitipuoli, joka otti mieluusti lastenhoitotyöt Numilta. Einon toinen avioliitto avasi uuden sivun heidän elämässä. Annien naimisissa olevilla tyttärillä oli jo omia lapsia ja uusi laajentunut perhe vieraili Brackewoodissa ainakin kerran kuukaudessa sunnuntaisin yhdessä ruokaillen. ”Se oli valtavaa kaaosta, koska lapsia oli kaikkial-

Suomessa 1960-luvulla, ylärivissä vasemmalla Einon vaimo Annie Ratia ja Einon sisarukset Saimi ja Helvi, Eino ja Jussi.

Einon lapsi Lahja ja lapsenlapset Troy ja Tracey jouluna 1969.

la,” Lahja nauraa. ”Eino ja Annie rakastivat sitä.”

Vaikka perhe jatkoi Englannissa asumistaan, Eino ei koskaan unohtanut syntymäpaikkaa. Hän vei muutaman kerran Annien tapaamaan sukulaisiaan Suomessa. Kun he kävivät Suomessa 1969 juhliakseen Einon 60-vuotispäivää, he ottivat mukaansa 7-vuotiaan lapsenlapsen Traceyn. Tracey muistaa vierailien Einon veljen Rudolfin tyttären luona Turun pohjoispuolella olevassa saaresa. ”He olivat ystävällinen perhe ja kutsuivat naapuritkin saunomaan,” Tracey selitti. ”He kaikki nauroivat meille, kun tulimme

saunan ovesta uimapuvut päällä. Hyppäsin saunan jälkeen järveen uusien tuttavuuksien, pikkuserkujeni Annen ja Ninan kanssa, vaikka vesi oli vielä jäätävän kylmää, vaikka oli keskikesä.” Tracey muistaa myös, kuinka hänen äitinsä serkku Seija yhtenä aamuna pyysi häntä hakemaan maitoa aamupalalle. ”Pyysin ohjeita kauppaan, jolloin Seija osoitti veden toisella puolella olevaa rantaa.” ”Kysyin sitten, että kuinka minä pääsen sinne, jonka jälkeen hän osoitti heidän soutuvenettänsä. En osannut kuitenkaan uida enkä soutaa venettä niin ison järven yli,” Tracey nauroi.

Lahja ja Tracey vuonna 1985.

Troy vuonna 1985.

Yhteydet Suomeen

Yksi Lahjan ja Martinin selkeimmistä muistoista teini-iältä oli kun Eino ylpeänä isänä vei heidät Joulun aikoihin katsomaan Lucian päivän valoseremoniaa suomalaisten lähetystöön Liverpoolissa. He muistavat monta tyttöä kävelemässä kulkueessa valkoisissa mekoissa kynttilöitä kantaen. Kulkuetta johti ”Valon kuningatar” Lucia, päässään kynttilöiden kehä. Se oli kaunis näkymä, kun tytöt kävelivät ylväänä rakennuksen halki laulaen Santa Luciaa.

Einon yhteydenpidon lisäksi myös Suomesta kävi Englannissa

Einon sukulaisia. Martin muistaa Saimi-siskon tyttären Ailin, hänen lapsen Sirpan ja puolisonsa Harkon sekä heidän lapsen Kristiinan (kolmen polven matka), kun he saapuivat Einon 80-vuotis syntymäpäiville. He olivat matkustaneet meriteitse Suomesta Englannin itärannikolle ja sen jälkeen ajaneet maan halki Wirralliin. Eino oli niin innoissaan heidän näkemisestä, että hän sekoitti englannin ja suomen kielen, puhui niiden sekoitusta.

Jatkuu

Mie tiijän

Martti Piela

A tiijähä mie! (ko tarpeeks kuuklaan ja luven)

Koti-Kannakselt pois joutunei nimityksii

Wikipedia kertoo, jot ”Siirtoväki tarkoittaa Suomen Neuvostoliitolle toisen maailmansodan seurauksena luovuttamilta alueilta eli talvisodan jälkeen luovutetusta Karjalasta, Kuusamon ja Sallan silloisista itäosista ja Petsamon Kalastajasaarenon luoteisosasta, jatkosodan jälkeen samoilta alueilta sekä koko Petsamosta ja Porkkalan vuokra-alueelta, vuonna 1947 Jäniskosken–Niskakosken alueelta evakuoituja henkilöitä, evakkoja, jotka viimeistään jatkosodan päätyttyä oli ryhdyttävä asuttamaan pysyvästi Suomen uuden rajan sisäpuolelle.”

Kolmais asiallinen nimitys on pakolaiset/sotapakolaiset. Kookle-kääntäjää ko laitot näitä sanoi, huomaat, jot evakko-sanat ei oo ommaa sanna ruotsiiks tai enklanniiks, siihe tuloo vaa teosana evakuoija. Mie oon joskus kaua sit kuult, jot sana evakko ois suomalaisii keksintö. Mut hömpähömpähä se olkii koko tieto, Kirsti Aapala Kotimaiste kielte keskuksest antaa seuraavan selityksen: ”Sana evakko on tosiaan vakiintunut suomen kieleen toisen maailmansodan aikana, tarkemmin sanoen vuonna 1940. Se on johdettu tyypistämällä verbistä evakuoida 'siirtää uhanalaisen alueen väestö turvaan'. Tämä taas on lainaa ruotsin verbistä evakuera, joka pohjautuu latinan tyhjentämistä tarkoittavaan verbiin. Sana evakko viittaa toisaalta henkilöön, (sota)siirtolaiseen, toisaalta evakuoituna oloon.”

Virolaise Jussi

Tää olkii kompa, Martti ko ei laitot ensikkää jot mist ministeriööst ol kyse. Se ol silviisii, jot 1939 Jussist tul kansanhuoltoministeri-

ön Viipurin toimiston johtaja. 1940 Jussi pantii maatalousministeriön asutusasiainosaston ASO:n neuvottelukuntaa. 1944 Jussi män sisäasiainministeriöön siirtoväejä osastopäälliköökse. (lähde Roselius ja Tepora, Muukalaisten invaasio)

Urkki

Siirtoväen Huollon Keskuksen johtaja, sehä ol UKK! Hää ol kerent hankkii itselle Vahvialast maatilan enne sotti, vaik eihä hää mikkää varsinaine maajussi olt. (lähde Roselius ja Tepora, Muukalaisten invaasio)

Marski, no nyt myö päästii kielkysymyksee...

Ei se kuulkaa olt herkkuu mei marskil, et ruotsikieliste suurtiloje piti luovuttaa isot lärpäleet Suomemaa parasta viljelymaata ja pirstoo perityt omistukset. Tai ostaa viel kalliimmal korvausmaata jostai Kainuu perilt, jot mänkkää sinne. Kirknieme herra joutu itse antamaa yli 40 % tilastaa, joho Suome kansa ol hänel rahat lahjottant.

Aapo Roselius ja Tuomas Tepora kertovat mainiossa kirjassaan Muukalaisten invaasio, Siirtoväki Suomen ruotsinkielisillä alueilla 1940 – 1950 aiheesta seuraavaa:

”Maanhankintalain säätämisen jälkeen presidentti Mannerheim huolestui, joutuisiko hän luovuttamaan vastikään keväällä

1945 lahjoitusvaroilla Lohjan maalaiskunnasta hankkimastaan laajasta Kirkniemen kartanosta maata siirtoväelle. Maalaiskunta oli kaksikielinen pitäjä, jossa ruotsinkielisten osuus ennen siirtoväen muuttoa oli vajaa neljännes. Suurtilojen omistus oli keskittynyt ruotsinkielisille. Heti kun Mannerheim itse presidenttinä oli allekirjoittanut lain toukokuussa 1945, päätti hän paikallisen patruunan Petter Forsströmin kehoituksesta myydä 15 tonttia vapaaehtoisesti kartanon maista siirtoväelle ja rintamamiehille. Forsström, pitkän linjan äärikansallismielinen vaikuttaja, sai pian tämän jälkeen maanpeostuomion vehkeilystä saksalaisten kanssa Moskovan vuoden 1944 välirauhan jälkeen.

Mannerheimin ja Forsströmin manöövereillä pyrittiin torjuntavoittoon propagandarintamalla: myynnistä saaduilla varoilla oli tarkoitus lyhentää kartanon velkaa ja toiveissa oli, että kyseisen reilun kymmenen hehtaarin vaatimaton maanlohkoaminen tyydyttäisi lain toimeenpanijat. Toisaalta Mannerheimin lähipiiri uskoi, että marsalkan maaomaisuuteen suhtauduttaisiin hellävaraisesti.

Mannerheimin vastahakoinen suhtautuminen maanvuovutukseen

oli omistajien ja pääomapiirien edustajille tyypillinen reaktio pakoluovutukseen. Sitä paitsi kartanohan oli hankittu valtion lahjoittamilla varoilla eikä ensimmäisen rintamamiehen maansaantioikeutta sopinut kieltää, niin kuin kerrotaan ministeri Eemil Luukan, evakkojen kenties näkyvimmän puolestapuhujan, asian ilmaiseen. Muuten Luukka tosin ajoi näkyvästi siirtoväen asiaa eikä kaibtnut kamppailua Mannerheimia tai Paasikiveä vastaan.

Torjuakseen mahdollisen pakoluovutuksen presidentti kutsui ASO:n johtajan ja tuoreen maalaisliiton kansanedustajan Veikko Vennamon Tamminiemen audienssille tiedustellakseen asiaa. Muistelmissaan Vennamo kirjoitti vastanneensa, ettei kartanon mai-

ta voitu asettaa erityisasemaan. Asiansa tuntenut Vennamo jatkaa muistelmissaan ehdottaneensa yllättyneelle ja harmistuneelle presidentille Kirkniemen säätöimistä, jolloin pakko-ottoa saattoi lieventää. Näin tapahtuikin. 1300 hehtaarin kartanon omisti elokuusta 1945 lähtien Mannerheimin Kansallisrahasto (nykyinen Mannerheim-säätiö). Historian ironiaa on, että mikäli Vennamon kertomukseen on luottaminen, Mannerheim-säätiön alkusysäyksen lausui tuleva Suomen Maa-seudun Puolueen johtaja.

Säätiöillä ei ollut maanhankintalakiin automaattista erivapautta. Seuraava siirto vetosi kansalaisten ja kansanedustajien kiitollisuuteen nyt jo presidentin virasta eronnutta ja eläköitynyttä marsalkkaa kohtaan. Suomeen oli muodostunut tapa järjestää näyttäviä kunnianosoituksia Mannerheimin syntymäpäivinä 4. kesäkuuta. Vuodesta 1942 lähtien samalla päivämäärällä vietettiin myös puolustusvoimien lippujuhlaa. 4.6.1946 hallitus toi eduskuntaan hyväksyttäväksi lain, jolla Mannerheimin Kansallisrahaston omistamat maat vapautettaisiin maanluovutuksesta. Pian kuitenkin selvisi, ettei eduskunta ollut yksimielisesti valmis hyväksymään tällaista lakia. SKDL:n Hertta Kuusinen vieraili Mannerheimin luona ja ilmoitti, ettei hänen puolueensa tukenut Mannerheimin Kansallisrahaston erioikeutta. SKP:n Työkansan Sanomat sai kuin tarjottimella aiheen ilkeä itsekkäälle ja etuoikeutetulle kartanoherralle, joka veljeili Forsströmin kaltaisen fa-sistin kanssa.

Vastalauseiden jälkeen Mannerheim päätti, lakimiehensä näkemyksiä kuunneltuaan, ettei hänen säätiönsä ota vastaan etuutta, jonka takana ei ole koko eduskunta. ... uudisasukkaille lohkottiin yli 40 prosenttia tilasta, mikä oli linjassa Kirkniemen kokoluokan tilojen luovutusvelvollisuuden kanssa.”

Tiina Torkkeli-Pitkäranta

Hei Martti

Nämä sinun tämänkertaiset kysymyksesi osuvat tavallaan omaan henkilöhistoriaani, olenhan joutunut kulkemaan nuo molempien sotien jälkeiset karkumatkat puolen vuoden ikäisestä lähtien.

Asialliset nimitykset meistä karjalasta lähteneistä:

- Evakko on paljon käytetty erilaisissa muistelmissa jne.
- Siirtolainen on myöskin paljon käytetty
- Siirtoväki joka on sitten enempi viranomaisten käytämä termi

Johannes Virolainen

- Johannes Virolainen järjesteli talvisodan jälkeen karjalaisten evakuointiin liittyviä asioita Viipurin kansanhuoltopiirin toimiston johtajana. Kun karjalaisten huoltoon liittyvien asioiden hoito todettiin liian vaativaksi tehtäväksi kuntien kansanhuoltolautakunnille, sisäministeriöön perustettiin tarkoitusta varten Siirtoväen huollon keskus, jonka johtoon valittiin Urho Kekkonen.

Mannerheim ja maanhankinta laki

- Presidentti Mannerheim oli suhtautumisessaan maanhankintalakiin pääministerinsä Juho Kusti Paasikiven kannalla. Veikko Vennamon muistelmen mukaan Mannerheim jopa pelkääsi menettävänsä lahjaksi saamansa Kirkniemen kartanon maita asutustilallisille.

Kesäterveisin Tapio Hanttu

Itämeren tarina

Itämeren tarina
jatkuu sivulta 1

Hansakaupan aikaisissa portolaanikartoissa kuvataan myös pohjoisen meren erikoispiirteitä, jättä ja lunta. ”Meri on jässä kuusi kuukautta vuodessa. Kaupankäynti ja liikkuminen sujuvat rekikuljetuksilla, joilla oli keskiajalle merkitystä ainakin Tallinnan, Narvan ja Novgorogin välisessä kaupassa Suomenlahdella.”

Vuonna 1539 julkaistiin Venetsiassa, maanpakoon ajetun papin Olaus Magnusin toimesta aikansa tarkimman Skandinaavisen kartan Carta Marinan. Se kuvasi koko Itämeren piiriä ja kertoi alueen luonnosta, historiasta ja pohjoisten kansojen elämästä. Kartalla Magnus pyrki osoittamaan paaville, kuinka luonnoltaan ja kulttuuriltaan rikkaan alueen katolinen kirkko oli menettämässä protestanteille.

Carta Marinassa kuvattiin myös ihmisiä Suomenlahden jäillä. He kulkivat pitkiä päivämatkoja luisin tai rautaisin luistimin. Ruotsalaisten ratsumiesten kerrottiin taistelleen jäällä moskoviitteja vastaan, kuten olivat samoilla vesillä ja virroilla taistelleet kesällä. Venäläisillä ei ollut omaa kauppasatamaa Itämerellä ennen kuin tsaari Iivana Julma valtasi Liivinmaahan kuuluvan Narvan 1558.

Tsaari haaveili suuresta laivastosta, joka veisi venäläisiä tuotteita Euroopan markkinoille. Iivana Julma oli yrittänyt jo vähän aiemmin vallata Ruotsin kuningaskunnan itäisimmän linnakkeen Viipurin. Vanhoissa kartoissa näkyikin usein mainintana Wyborg ja viereinen satamapaikka Uiris. Taistelu Itämeren kaupan herruudesta onkin usein leimahtanut sodiksi alueen hallitsijoiden välillä.

Suurvalta-aikaa Itämerellä

Ruotsin valtakunnasta kasvoi kuningas Kustaa II Adolfin ja hänen tyttärensä kuningatar Kristiinan valtakaudella merkittävä eurooppalainen kuningaskunta, joka hallitsi suurinta osaa Itämeren rannoista. Vasta kun Pietari I Suuri, ruotsalaisia merikarttoja hyödyntäen, liittyi 1700-luvulla suureen Pohjan sotaan Tanskan ja Puolan hallitsijoiden rinnalla Ruotsia vastaan, vaihtui Itämeren herruus ja Venäjä nousi Itämeren piiriin suurvallaksi.

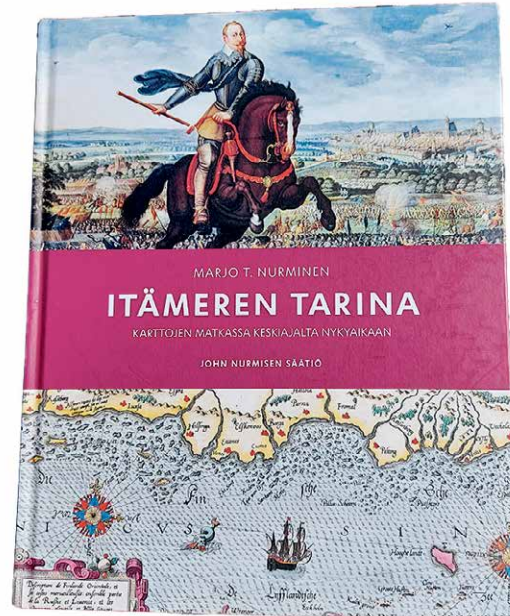
Pietarin kaupunki kohosi vanhan ruotsalaisen kauppakaupungin, Nyenin eli Nevalinnan paikalle 1703. Kaupunki oli perustettu rakennusteknisesti hankalaan maastoon, mutta valta- ja kauppapoliittisesti erinomaiselle paikalle. Ruotsalaiset ja hollanti-

laiset olivat jo aiemmin luoneet paikan kukoistavalle sahateollisuudelle, laivanrakennukselle ja puutavaran viennille.

Valistusaikaa, sotaa ja rauhaa Seuraavien vuosisatojen kartat kertoivat valistusajan aatteen leviämisestä, tiedon ja tieteen kulta-ajasta, joka motivoi tutkimusmatkoihin ja uuden tiedon tuottamiseen ja kartoittamiseen. Itämeren kartat olivat tärkeitä myös sotilaallisten toimien strategisessa suunnittelussa.

Toukokuussa 1856 allekirjoitettu Pariisin rauhansopimus lopetti Krimin sodan. Paria vuotta aikaisemmin sota oli levinnyt Venäjän keisarikunnan läntisille rannoille Itämerelle, kun Iso-Britannia ja Ranska lähettivät alueelle kymmeniä sotalaivoja. Läntisten suurvaltojen suuret alukset olivat pelottava näky Oolannin sodan näyttämöllä. Tärkeimmät taistelut käytiin Ahvenanmaalla Bomarsundin linnoituksella, Helsingin edustalla, Viaborissa. Krimin sodan päätyttyä venäläiset keskittyivät Suomenlahden ja etenkin pääkaupunkinsa Pietarin puolustamiseen sekä Kronstadtin laivastoaseman kehittämiseen.

Oolannin sodan jälkeen oma-toiminen matkailu- ja huviveneily lisääntyivät Suomenlahdella. Keisari Aleksanteri III oli innokas hu-

Itämeren Tarina

Karttojen matkassa keskiajalta nykyaikaan.

Kirjoittanut Marjo T. Nurminen

Julkaissut John Nurmisen Säätiö, Helsinki 2020.

ISBN 978-952-9745-85-2

vipurjehtija ja Suomenlahden saariston ihailija. Uudet merikartat helpottivat purjehdusharrastusta. Helsingiläinen merikartografian uranuurtaja Karl Gustav Ekbohm julkaisi vuosina 1880–1886 Suomen etelärannikon ensimmäiset tarkat merikartat: Atlas över Finska vikens Skärgård, Suomenlahden saaristokartasto.

Uusia haasteita

Suurteoksen loppuosaan Nurminen on koonnut erilaisia poliit-

tisia propagandakarttoja, informaatiokarttoja, Itämeren tilaa ja nykykäyttöä kuvaavia karttoja. Maakaasuputkienlinjaukset ja öljytankkerien reittikartat kuvaavat hyvin alueen tämänhetkistä merkitystä. Kirja todellakin teki sen minkä lupasi, karttojen kautta kuvasi Itämeren merkitystä eri vuosisatoina keskiajalta nykypäivään, Viipurista Greifswaldiin.

Artikkelin tekstin on Riikka Salokannel koottu suoraan Marjo T. Nurmisen kirjoittamasta tekstistä.

Salmela soi ja svengaa

Teksti ja kuvat Riikka Salokannel

Tuomas Hoikkalan isännöimässä Taidekeskus Salmelassa kuultiin heinäkuun alussa kapellimestari Arto Pajun sävellyskonsertti. Ennakkotiedoissa kerrottiin konsertin olleen sävelletty sinfoniaorkesterille ja odotuksissa meillä oli klassinen ja vähän vakavamielinen konsertti-ilta. Mutta toisin kävi. Salmelassa svengasi ja soi ensitahdeista lähtien.

Viihdyttävän konsertin juonoissa Paju valotti kappaleiden syntytarinaa ja sävellystyylään. Valovoimaiset solistit herättivät laulujen tarinat henkiin, ja Pajun Big Bandista Salmelan festivaaliorkesteriksi laajentunut soittokunta antoi parastaan. Salmelan ravintolan kokkikin nähtiin huiluineen lavalla. Myös Salmelan isännälle, Tuomas Hoikkalalle saksofoneineen oli nuoteissa muutama rivi soitettavaksi.

Ensi kesänä ensi-illan Salme-

lassa saa Pajun säveltämä Wiipuri -oppera. Tässä heinäkuisesa konsertissa kuultiin hienoja duettoja tuosta oopperasta, Wiipurista ja sen asukkaiden kohtalosta. Kerrottu rakkaustarina on suloisen katkera ja varmuudella voi luvata, ettei ensi kesän oopperayleisö selviä kuivin silmin kokemuksestaan. Ryhmävaraukset kuulemma kannattaa tehdä ajoissa, sillä odotettavissa on karjalaisyleisöryntäys ja esityksiä vain rajoitettu määrä.

Ja jotta ei kenellekään jää epäselväksi kerrottakoon, että laulusolisteina esiintyneet Ville Rusanen, Mikael Konttinen ja Hanna Hoikkala olivat aivan mahtavia, karismaattisen lumoavia, eikä taustakuoron pojatkaan jääneet huomaamatta. Klarinettikonserton solisteina isä ja poika, Kimmo ja Pauli Leppälä todella nauttivat yhteissoitostaan ja viulukonserton

Salmelassa voi todella kuulla samban kuumen rytmin, hennon balladin tai svingin soljuvan.

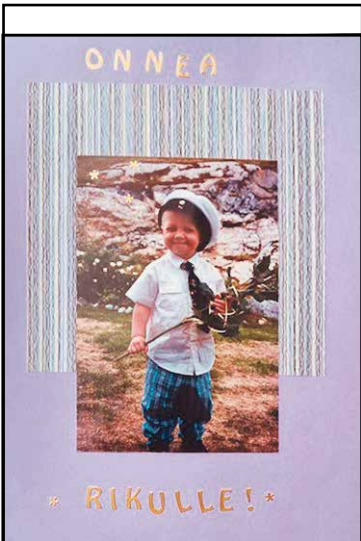
esittäjä Jesse Viinikangas taituroi itsensä yleisön sydämiin.

Konsertti taltioitiin ja Salmelan Facebook sivuilla voi kuulla

Mikale Konttisen valinneen tiensä ja virheensä itse tai kuulla miten Hanna Hoikkala soittaa laulullaan Salmelaa.

Koko konsertti nähtävissä ISTV:stä osoitteesta <https://www.is.fi/musiikki/art-2000008090559.html>

Onnitteluit` ja muistamissii`

RIKU JUHANI
HAKKARAINEN
kirjoitti ylioppilaaksi
Muuramen lukiossa
kevällä 2021.

Rikun äiti on Merjo Piela
Muuramesta ja hänen
Äijänsä Martti Piela
on syntynyt Koiviston
Hyttölän kylässä.

Muista ystävääsi ilmoituksella.

Tääl` tapahtuu

Turun ja ympäristön koivistolaiset Vuosikokous

sunnuntaina 15.8 klo 14
Turun karjalaisten talolla Itäpellontie 2
Esillä yhdistyksen mahdollinen rekisteröinti ja
siihen liittyvät asiat.

Kahvitarjoilu
Tervetuloa

Terveisin johtokunta

Vuoden Koivistolainen 2021

Vuoden Koivistolainen 2021 odottaa valintaansa.

Nimitys on tunnustus koivistolaisuudelle henkilölle, joka on menestynyt ammattitoiminnassaan tai erikoisalallaan. Vuoden Koivistolainen -nimitystä ei myönnetä koivistolaisesta järjestötyöstä eikä perinnetoiminnasta. Valinnan tekee Koivisto-Seuran johtokunta vuosittain määrääntäen toimitettujen ehdotusten joukosta.

Vapaamuotoisista ehdotuksista tulee ilmetä kootusti perustelut valinnalle, ehdokkaan nimi yhteystietoineen sekä ehdottajan nimi yhteystietoineen. Ehdotukset Vuoden Koivistolaiseksi 2021 pyydetään toimittamaan **15.8.2021 mennessä** seuran sihteerille sähköpostitse jorma.kallinen@nic.fi tai postitse:

Sihteerin, Jorma Kallonen, Koivukuja 23, 21530 Paimio.

Johtokunta

Koiviston kirkon klooni

Arkkitehti Josef Stenbäck suunnitteli useita kirkkoja, jotka tyyllisuunaltaan ovat kansallisromanttisia ja goottilaisia.

Yksi hänen parhaimmista kirkkoistaan on Muuruveden kirkko, joka tänä päivänä on erinomainen esimerkki hänen loistavasta tuotannostaan.

Kirkko lienee klooni Koiviston kirkolle ainakin näin meikäläisen silmissä ja se on rakennettu samana vuonna kun Koiviston kirkko eli 1904.

Muuruveden kirkko on sisältään alkuperäinen, urut tietenkin ovat vaihtuneet. Kirkko on tehty harmaasta graniitista, joka on saatu perämätiedon mukaan hyvin läheltä ja samaa graniittia on käytetty aikanaan lähellä olevan navetankin rakennusaineena.

Vaikka Koiviston kirkko nyt on sisältä jotain muuta kuin aikanaan, voi entinen koivistolainen saada hyvän ja mieleenpainuvan vaikutelman vieraillessaan Muuruvedellä, kirkko on auki kesällä 2021 klo 12-16. Ohessa ottamiani valokuvia Muuruveden kirkon sisältä.

Jukka Heikkilä

